

ŠIAULIŲ REGIONINIS VALSTYBĖS ARCHYVAS

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 160, 76298 Šiauliai, mob. 8 683 82 055, el. p. siauliai@archyvai.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 290765660

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybai

ŠIAULIŲ REGIONINIO VALSTYBĖS ARCHYVO VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, NUSTATYMAS IR VERTINIMAS BEI MOTYVUOTA IŠVADA

Šiaulių regioninis valstybės archyvas (toliau – Archyvas), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 7 punktu ir atsižvelgdamas į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, bei Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. XII-1537 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos patvirtinimo“, atliko dviejų Archyvo veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti korupcijos pasireiškimo tikimybė: *skaityklų darbo organizavimo bei atliekamų valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių, įrašytų į Lietuvos vyriausiojo archyvaro patvirtintą Valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių, perduodančių dokumentus valstybės archyvams, sąrašą, patikrinimų vertinimą.*

Organizuojant skaityklų darbą, galima korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi sritis atitinka kriterijų, nurodytą Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punkte – „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“. Sirtyje, apimančioje Archyvo atliekamus įstaigų patikrinimus, korupcija gali pasireikšti pagal kriterijų, nurodytą Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 2 punkte – „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“.

Korupcijos tikimybės vertinimą atliko Archyvo mentorius Virginijus Nekrašas.

Analizuotas laikotarpis – 2020 m. – 2021 m. I pusmetis.

Analizės tikslas – nustatyti analizuojamas veiklos sritis veikiančius išorinius, vidinius ar kitus rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai, ir, jei yra poreikis, numatyti prevencines priemones analizės metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar pašalinti.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu buvo atlikta šias sritis reglamentuojančių teisės aktų analizė, peržiūrėti vidaus dokumentai, darbo tvarka surinkta informacija apie skaityklų darbą ir atliekamus patikrinimus analizuojamuoju laikotarpiu, atlikta veiklos sričių atitikties Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytiems kriterijams analizė. Vertinant konkrečias veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė

korupcijos pasireiškimo tikimybė, buvo naudotasi klausimynais, pateiktais valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijose, patvirtintose Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“.

Archyvo skaityklų darbas organizuojamas vadovaujantis Darbo valstybės archyvų skaityklose tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. V-68 „Dėl darbo valstybės archyvų skaityklose tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2018 m. rugsėjo 12 d. įsakymo Nr. VE-64 redakcija), Dokumentų fotografavimo Šiaulių regioninio valstybės archyvo skaityklose tvarkos aprašu, patvirtintu Archyvo direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 14 d. įsakymu Nr. V-19 „Dėl dokumentų fotografavimo Šiaulių regioninio valstybės archyvo skaityklose tvarkos aprašo patvirtinimo“, Valstybės archyvų mokamų paslaugų ir jų įkainių sąrašu, Valstybės archyvų mokamų paslaugų teikimo tvarkos aprašu, patvirtintais Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. birželio 8 d. įsakymu Nr. IV-425 „Dėl Valstybės archyvų teikiamų paslaugų kainoraščio patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2017 m. vasario 20 d. įsakymo Nr. IV-377 redakcija; (toliau – Kainoraštis) bei Archyvo skaityklų darbo ir lankytojų aptarnavimo organizavimo karantino metu tvarkos aprašu, patvirtintu Archyvo direktoriaus 2020 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. V-10 „Dėl Šiaulių regioninio valstybės archyvo skaityklų darbo ir lankytojų aptarnavimo organizavimo karantino metu tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Archyve veikia dvi skaityklos: buveinėje Šiauliuose ir Panevėžio filiale.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl COVID-19 ligos nuo 2020 m. kovo 16 d. paskelbus šalyje karantiną, Archyvo skaityklų paslaugų teikimas buvo sustabdytas. Antrajame ir trečiajame ketvirčiuose skaityklų paslaugų teikimas buvo atnaujintas, o ketvirtajame ketvirtyje vėl sustabdytas. Skaityklų darbas atnaujintas buvo tik 2021 m. kovo 21 d. Atsižvelgiant į nedidelį skaityklų plotą, vienu metu leista aptarnauti po 1 skaitytoją Šiaulių skaitykloje ir 2 skaitytojus Panevėžio filialo skaitykloje. Skaitytojai buvo aptarnaujami tik iš anksto užsiregistravus. Dėl karantino ir ekstremalios situacijos laikotarpiais galiojusių apribojimų, Archyvo skaityklose apsilankusių skaitytojų skaičius labai ženkliai sumažėjo. Norinčių apsilankyti Archyvo skaityklose eilių nebuvo, skaitytojų užsakytos bylos buvo išduodamos tą pačią ar skaitytojų pageidavimu kitą jiems priimtina dieną. Skaitytojų užsakymu dokumentai buvo kopijuojami ar skaitmeninami, skaitytojai už suteiktas mokamas paslaugas atsiskaitė pagal Kainoraštį, apmokėjimą pervesdami į Archyvo sąskaitą bankiniu pavedimu. Atsiskaitymas grynais pinigais ar banko kortele Archyve negalimas. Fotografuoti dokumentus skaitytojams leidžiama savo įrangą, nemokamai.

Skaitytojai registruotis ir užsakyti dokumentus gali Integralios administracinių paslaugų sistemos (toliau – IAPS) priemonėmis, Archyvo elektroninio pašto adresais. Užsakymai registruojami Archyvo darbo dienomis ir darbo valandomis. Užsakymo vykdymo laikas pradedamas skaičiuoti tą dieną, kai užsakymas užregistruojamas. Vienu užsakymu galima užsakyti ne daugiau kaip dešimt apskaitos vienetų. Kitas užsakymas priimamas, kai skaitytojas grąžina jam išduotus dokumentus. Dokumentai į skaityklas išduodami ne vėliau kaip per 6 darbo valandas (nuo užsakymo registravimo laiko). Skaitytojai gali rinktis ir kitą, jiems patogesnę laiką. Ši informacija užfiksuojama IAPS arba dokumentų užsakymo lape. Paprastai užsakyti apskaitos vienetai skaitytojams išduodami greičiau nei per 1 darbo valandą. Skaitytojams išduodami tik sutvarkyti dokumentai (apskaitos vienetai), įtraukti į Archyvo saugomų dokumentų apskaitą. Jei valstybės archyvo apskaitoje yra nesutvarkytų

dokumentų (apskaitos vienetų), sprendimą dėl jų išdavimo į skaityklą priima Archyvo direktorius ar jo įgaliotas valstybės archyvo darbuotojas.

Skaitytojų registraciją, darbo skaityklose tvarką, dokumentų užsakymą, išdavimą ir gražinimą, skaitytojų teises ir pareigas reglamentuoja Darbo valstybės archyvų skaityklose tvarkos aprašas. Skaityklos darbuotojo funkcijas atlieka darbuotojai, kuriems ši funkcija įrašyta jų pareigybės aprašymuose. Visa informacija apie skaityklų darbą yra skelbiama Archyvo svetainėje.

Išanalizavus Archyvo skaityklų veiklą reglamentuojančius teisės aktus, kuriuose nustatyta ir aprašyta skaityklų darbo tvarka, galima konstatuoti, kad Archyve nustatyta tvarka yra pakankama ir aiškiai apibrėžta, o skaitytojų aptarnavimas vyksta sklandžiai. Tikrinamu laikotarpiu skaitytojų skundų dėl skaityklos darbo ir teikiamų skaityklos paslaugų gauta nebuvo.

Archyvo atliekami įstaigų patikrinimai rengiami pagal Valstybės archyvų atliekamų patikrinimų tvarkos aprašą (toliau – Patikrinimų aprašas), patvirtintą Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2013 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. V-54 „Dėl Valstybės archyvų atliekamų patikrinimų tvarkos aprašo patvirtinimo“, kuriame numatyta atliekamo patikrinimo tvarka ir jų rezultatų informavimo procedūros. Patikrinimai atliekami siekiant nustatyti, kaip įstaigos laikosi teisės aktuose nustatytų dokumentų ir archyvų valdymo bei naudojimo reikalavimų.

Patikrinimai numatomi Archyvo veiklos plane, kurį tvirtina Lietuvos vyriausiasis archyvaras. 2020 m. buvo numatyta atlikti 8 patikrinimus, įvykdyti 4, per 2021 m. pirmą pusmetį numatyta atlikti 6 patikrinimus, atlikta 3. Rodiklių reikšmės nepasiektos dėl Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbto karantino, kurio metu buvo apribotos komandiruotės ir patekimas į įstaigų patalpas.

Archyvui dokumentus perduodančių įstaigų dokumentų valdymo priežiūrą vykdo Archyvo specialistai, kurių pareigybių aprašymuose yra įrašyta dokumentų valdymo priežiūros funkcija.

Analizuojamu laikotarpiu atnaujintas Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-153 (Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2019 m. gruodžio 20 d. įsakymo Nr. V-153, 2020 m. gruodžio 15 d. įsakymo Nr. VE-100, 2021 m. kovo 16 d. įsakymo Nr. VE-17 redakcijos) „Dėl valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių, perduodančių dokumentus valstybės archyvams, sąrašo patvirtinimo“ įstaigų, perduodančių dokumentus Archyvui, sąrašas.

Vadovaujantis Patikrinimų aprašu, Archyvo vadovas, atsižvelgdamas į Archyvo darbuotojų siūlymus, pateiktus išanalizavus ir įvertinus informaciją apie įstaigos dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo reikalavimų įgyvendinimo pažeidimus, arba turėdamas pagrįstą įtarimą, kad įstaigos veikla gali neatitikti dokumentų ir archyvų valdymą bei naudojimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, gali pavesti Archyvo darbuotojams atlikti neplaninį įstaigos patikrinimą. Apie neplaninį patikrinimą įstaigai iš anksto pranešti neprivaloma. Analizuojamuoju laikotarpiu neplaninių patikrinimų organizuojama nebuvo. Apie numatomą planinį patikrinimą įstaiga informuojama raštu prieš 10 darbo dienų, nurodant patikrinimo pagrindą, apimtį, datą, trukmę, tikslus, patikrinimą atliksiančio specialisto kontaktus bei preliminarų sąrašą dokumentų, kuriuos bus prašoma pateikti patikrinimą atliekantiems Archyvo darbuotojams.

Atlikus patikrinimą, per 20 darbo dienų parengiama ir Archyvo vadovui pateikiama susipažinti patikrinimo pažyma. Įvertinus atlikto patikrinimo apimtį, užduoties sudėtingumą ir kitas objektyvias aplinkybes, šis terminas, Archyvo vadovo sprendimu, gali būti pratęstas. Patikrinimo pažymoje nurodoma: patikrinimo atlikimo pagrindas (dokumento pavadinimas, data ir numeris); patikrinimą atlikusių Archyvo darbuotojų pareigos, vardai ir pavardės; įstaigos, kurioje buvo atliktas patikrinimas, pavadinimas; patikrinimo užduotis; bendra informacija (teisės aktuose nustatyti

dokumentų ir archyvų valdymo ir naudojimo reikalavimų įgyvendinimas įstaigoje); patikrinimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai (kartu pridedamos tai patvirtinančių dokumentų kopijos, jei tokių dokumentų yra), pasiūlymai jiems pašalinti arba nurodoma, kad pažeidimų nenustatyta; patikrinimo išvados ir rekomendacijos.

Įstaigai, kurioje buvo atliktas patikrinimas, patikrinimo pažyma išsiunčiama per 5 darbo dienas nuo jos surašymo dienos. Pažymą pasirašo ją parengę Archyvo darbuotojai, prieš tai pažymą suderinę su tiesioginiais savo vadovais. Siekiant užtikrinti, kad būtų pašalinti patikrinimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai ar kiti trūkumai ir įgyvendintos pateiktos rekomendacijos, Archyvo vadovo pavedimu gali būti atliktas pakartotinis patikrinimas. Analizuojamuoju laikotarpiu pakartotinių patikrinimų atlikta nebuvo.

Archyvo interneto svetainėje yra sudaryta galimybė pranešti apie galimas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas ar kitus tapataus pobūdžio teisės pažeidimus visose Archyvo veiklos srityse. Skundų ir pranešimų, susijusių su Archyvo skaityklų darbu bei atliekamais įstaigų patikrinimais, nebuvo gauta, taigi galima teigti, jog analizuojamos veiklos sritys Lietuvos vyriausiojo archyvaro išleistais ir vidaus teisės aktais reglamentuotos išsamiai, nepaliekant spragų bei galimybių darbuotojams naudotis savo tarnybine padėtimi.

Motyvuota išvada dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės. Vertindami Archyvo veiklos sritis, kuriose gali egzistuoti korupcijos pasireiškimo tikimybė – skaityklų darbo organizavimas ir prižiūrimų įstaigų atliekami patikrinimai – pažeidimų nenustatyta: analizuojamos veiklos yra tinkamai reglamentuotos, teisės aktai nuolat peržiūrimi bei atnaujinami, darbuotojų funkcijos apibrėžtos, esami trūkumai identifikuojami ir imamasi priemonių juos pašalinti. Galima daryti išvadą, jog korupcijos pasireiškimo tikimybė analizuotose srityse yra labai minimali.

Direktorius

Armantas Mockevičius